

Yr Adran Materion Gwledig

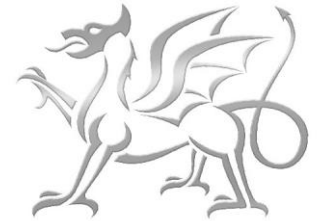
Mae gwybodaeth am y cyhoeddiad hwn a chopïau pellach ar gael gan:

Y Tîm Lles Anifeiliaid Fferm
Swyddfa'r Prif Swyddog Milfeddygol
Llywodraeth Cynulliad Cymru

Adeiladau'r Llywodraeth
Hill House
Caerfyrddin
SA31 3BS

Ffôn 01267 225300

E-bost: livestockwelfare@wales.gsi.gov.uk

Llywodraeth Cynulliad Cymru
Welsh Assembly Government

LLES ANIFEILIAID WRTH EU CLUDO – NODIADAU CYFARWYDDYD

RHEOLIAD (EC) RHIF 1/2005 Y CYNGOR AR DDIOGELU ANIFEILIAID WRTH EU CLUDO A GWEITHREDIADAU CYSYLLTIEDIG A GORCHYMYN LLES ANIFEILIAID (CLUDO) CYMRU 2007

MANYLEB CERBYDAU FFORDD a THRELARS a CHYNWYSYDDION a CHANLLAWIAU ar eu HADEILADWAITH

ANIFEILIAID ASGWRN CEFN ERAILL

(Rhywogaethau ac eithrio Ceffylau Domestig, Gwartheg, Defaid, Geifr, Moch a Dofednod)

RHEOLIAD 1/2005 yr UE (Erthygl 3 ac Atodiad I)

NODIADAU

- Rhaid i gerbydau, trelars a chynwysyddion a ddefnyddir ar gyfer teithiau hir gael eu harchwilio a'u cymeradwyo o flaen llaw gan Awdurdod Cymwys (Erthyglau 7 a 18). Fel rheol bydd cymeradwyaeth yn ddilys am hyd at bum mlynedd.
- Mae anifeiliaid asgwrn cefn eraill yn cynnwys anifeiliaid sy'n cael eu cario mewn cynwysyddion.
- Mae cymhwyso'r rhanddirymiaidau o'r gofyniad sy'n galw am archwilio a chymeradwyo teithiau hyd at 12 awr i gyrchfan derfynol o fewn y DU, fel y caniateir gan Erthygl 18(4), yn golygu **nad** oes angen archwilio a chymeradwyo cerbyd sy'n cario rhywogaethau eraill, yn cynnwys anifeiliaid sy'n cael eu cario mewn cynwysyddion, sy'n teithio hyd at 12 awr er mwyn cyrraedd eu gyrchfan derfynol.
- Nid yw'r rhanddirymiad yn cynnwys teithiau dros 12 awr. Felly, **mae** angen tystysgrifau cymeradwyo cerbydau ar gyfer teithiau o'r fath.
- Ar gyfer teithiau dros wyth awr **sy'n gadael y DU**, argymhellir yn gryf fod cludwyr yn cysylltu â'r awdurdodau yn yr aelod-wladwriaethau y bwriedir cludo anifeiliaid iddynt neu trwyddynt i weld a oes angen tystysgrifau cymeradwyo ar gyfer y math yma o daith.

- Ymron pob achos, bydd teithiau dros 12 awr yn ymestyn y tu hwnt i ffiniau'r DU. Felly, wrth ystyried teithiau o'r hyd yma, argymhellir yn gryf fod cludwyr yn cysylltu â'r awdurdodau yn yr aelod-wladwriaethau y bwriedir cludo anifeiliaid iddynt neu trwyddynt i weld a oes angen tystysgrifau cymeradwyo ar gyfer y math yma o daith.
- Diffinnir taith hir (Erthygl 2 (m)) fel un sy'n para mwy nag 8 awr ar ôl symud (*h.y. llwytho*) yr anifail cyntaf.
- Diffinnir cerbyd (Erthygl 2 (z)) fel math o gludiant ar olwynion sy'n cael ei yrru ymlaen neu ei dynnu.
- Crynodeb o'r geiriau cyfreithiol yn y rheoliad yw'r gofynion Rheoliad 1/2005 yn y tabl isod a dylech bob amser ddarllen y rheoliad.
- Ni roddir canllawiau manwl ar adeiladwaith am fod y gofynion ar gyfer pob rhywogaeth yn berthnasol i'r anifeiliaid hynny'n unig. I raddau helaeth hefyd, bydd yn dibynnu a yw'r anifeiliaid i'w cario'n rhydd o fewn y cerbyd neu wedi'u cau mewn cynhwysydd. Rhoddir canllawiau mewn perthynas ag egwyddorion cyffredinol er mwyn helpu i roi'r Rheoliad ar waith yn ymarferol ac yn gyson. Dylid gofyn am gyngor arbenigol ynghylch cludo rhywogaethau penodol.
- Dylid darllen y canllawiau hyn ar y cyd â'r prif ganllawiau (Rhan 1).

Rhan 1 – CERBYDAU A THRELARS

Eitem	Erthygl 3 ac Atodiad I	Gofynion Rheoliad 1/2005	Canllawiau ar Adeiladu
Cyffredinol	Erthygl 3	Ni chaniateir i unrhyw un gludo anifeiliaid neu achosi i anifeiliaid gael eu cludo mewn modd sy'n debygol o achosi anaf neu ddioddefaint diangen iddynt.	Darpariaeth gyffredinol ar gyfer 'diogelu lles anifeiliaid' sydd hefyd yn ei gwneud hi'n ofynnol defnyddio dull cludo addas a chyfleusterau llwytho a dadlwytho addas a rhoi digon o le i anifeiliaid ar y llawr ac uwch eu pennau.
Dylunio Adeiladu Cynnal a Chadw	Erthygl 3 (c) Pennod II 1.1 (a)	Wedi'u dylunio, eu hadeiladu, eu cynnal a'u cadw a'u gweithredu er mwyn osgoi anaf a dioddefaint a sicrhau diogelwch yr anifeiliaid.	Wedi'i ddylunio i safon uchel gan ddefnyddio deunyddiau a dulliau addas i rywogaeth a maint yr anifeiliaid. Cynnal a chadw mewn cyflwr strwythurol a mecanyddol da.
Cryfder	Pennod II 1.1 (d)	Gallu gwrthsefyll pwysau symudiadau.	Rhaid bod y lloriau, ochrau, rhaniadau, to a gosodiadau yn ddigon cryf i ddal yr anifeiliaid sydd i'w cludo, a gwrthsefyll pwysau llwytho/dadlwytho, cludo a thrafod anifeiliaid.
Diogelwch	Pennod II 1.1 (a) Pennod II 1.1 (d) Pennod II 1.4 (b)	Sicrhau diogelwch yr anifeiliaid. Atal anifeiliaid rhag dianc neu gwympo. Rhwystrau i atal anifeiliaid rhag cwmpo wrth lwytho/dadlwytho.	Dim ymylon miniog, pethau sy'n ymestyn allan a bylchau a allai anafu anifeiliaid. Adran ddiogel ar gyfer yr anifeiliaid heb bosibilrwydd y gallant dianc. Rhwystrau i atal anifeiliaid rhag cwmpo pan fo'r drws llwytho ar agor.
Mynediad	Pennod II 1.1 (f)	I anifeiliaid er mwyn eu harchwilio a gofalu amdanynt.	Gallu gweld pob anifail pan fo'r cerbyd yn llonydd a rhoi gofal priodol iddo.
To	Pennod II 1.1 (b)	Diogelu rhag tywydd garw, tymheredd eithafol, newidiadau andwyol yn yr hinsawdd.	Ni nodir to solet, fel y cyfryw, ond ystyrir ei fod yn angenrheidiol er mwyn diogelu anifeiliaid yn erbyn unrhyw dywydd andwyol posibl.
Llawr	Pennod II 1.1 (g) Pennod II 1.1 (h)	Gwrth-lithro. Gofalu bod cyn lleied â phosibl o wrin a thail anifeiliaid yn gollwng.	Digon cryf i ddal pwysau'r anifeiliaid ac yn rhydd o 'berylglon', rhwystrau ac ati. Wyneb gwrthlithro priodol i'r rhywogaeth. Wrth ofalu bod cyn lleied â phosibl o wrin a thail anifeiliaid yn gollwng, nid oes raid i'r llawr ddal dŵr yn llwyr.
Ochrau / Y ddau ben	Pennod II 1.1 (b)	Diogelu rhag tywydd garw, tymheredd eithafol, newidiadau andwyol yn yr hinsawdd.	Digon caeedig i ddiogelu rhag y tywydd ac atal anifeiliaid rhag dianc. Digon cryf i ddal pwysau'r anifeiliaid.
Rhaniadau	Pennod II 1.4	Digon cryf i wrthsefyll pwysau'r anifeiliaid. Gosodiadau wedi'u dylunio i weithio'n gyflym a hwylus.	Gall fod angen rhaniadau digon uchel, dwfn a chryf fel sydd angen i wahanu anifeiliaid unigol neu grwpiau o anifeiliaid. Dylai dyluniad y rhaniadau ei gwneud hi'n bosibl i ddigon o aer lifo trwy'r

			cerbyd.
Maint / gofod/ uchder y tu mewn	Erthygl 3 (g) Pennod II 1.2	Digon o arwynebedd llawr ac uchder fel sy'n addas i'r anifeiliaid a'r daith. Digon uchel i awyru uwch eu pennau wrth iddynt sefyll, heb eu rhwystro rhag symud yn naturiol.	Arwynebedd llawr – Ni nodir faint o le i'w neilltuo ar gyfer 'rhywogaethau eraill'. Cydnabyddir nad oes angen uchder ar rai rhywogaethau (e.e. cwingod, rhai adar ac ati) i sefyll ar eu traed wrth gael eu cludo. Ond rhaid bod digon o le uwch ben yr anifeiliaid i'r aer lifo.
Awyru	Pennod II 1.1 (e) Pennod II 2.6	Sicrhau bod digon o aer, a hwnnw o ansawdd priodol. Awyru digonol ar gyfer y nifer o anifeiliaid ac amodau tywydd.	Awyru digonol ar gyfer sefyllfaoedd 'eithriadol' – e.e. pan fo cerbyd yn llonydd mewn tywydd poeth. Efallai y bydd angen amrywio'r raddfa awyru yn ôl yr hinsawdd. Y gallu i ddarparu dulliau awyru amgen mewn argyfwng ar gyfer unrhyw system sy'n gwbl ddibynol ar ffaniau.
Cyfleusterau llwytho / dadlwytho	Pennod II 2.2 Pennod III 1.3 (a) Pennod III 1.4 (b)	Rhaid cario cyfarpar addas i lwytho a dadlwytho anifeiliaid. Wynebaw gwrthlithro. Rhwystrau diogelwch.	Rhaid i unrhyw gyfarpar a ddefnyddir fod yn addas i'r diben. Cydnabyddir y gallai fod angen cyfarpar arbennig ar gyfer llwytho/dadlwytho anifeiliaid, yn enwedig rhai mewn cynwysyddion, neu wneud hynny â llaw, ac efallai mai dim ond lle mae'r daith yn cychwyn neu'n gorffen y bydd hyn yn bosibl. O dan rai amgylchiadau felly, gallai fod yn briodol codi anifeiliaid â llaw.
Goleuo	Pennod II 1.1 (i) Pennod III 1.6	Er mwyn archwilio anifeiliaid a gofalu amdanynt wrth eu cludo. Wrth lwytho a dadlwytho.	Gallai goleuadau symudol fod yn ddigon ar gyfer archwilio'r anifeiliaid wrth eu cludo. Nid oes rhaid gosod goleuadau ar gyfer llwytho a dadlwytho ar y cerbyd, ond dylid darparu rhai ar gyfer gwaith o'r fath.
Arwydd	Pennod II 2.1 Pennod II 1.3 (a)	Arwydd clir a gweladwy ar y cerbyd i ddynodi presenoldeb anifeiliaid byw. Lle bo hynny'n briodol, arwydd i ddynodi presenoldeb anifeiliaid 'gwyllt', 'ofnus' neu 'beryglus'.	Nid oes rhaid i gerbyd ddangos arwydd wrth gario anifeiliaid mewn cynwysyddion, ond rhaid rhoi arwydd ar y cynwysyddion i ddynodi presenoldeb anifeiliaid byw.
Glanhau a diheintio	Pennod II 1.1 (c) Pennod II 1.3 (b)	Dylid gallu glanhau a diheintio'r cerbyd, y cyfarpar a'r cyfleusterau llwytho/dadlwytho.	Gall y Rheolau Iechyd Anifeiliaid ei gwneud hi'n ofynnol i lanhau a/neu ddiheintio cyn llwytho anifeiliaid, ac ar ôl eu dadlwytho.
Defnyddio RO-RO	Pennod II 3.2	Digon o fachau diogelu addas. Rhaid bachu'r cerbyd wrth y llong i'w atal rhag symud.	Dim ond yn angenrheidiol os yw'r cerbyd i'w gario ar long RO-RO. Rhaid i fachau diogelu fod yn ddigon cryf ac o ddyluniad addas i dderbyn cyfarpar y llong.

RHAN 2 – CYNWYSYDDION

Eitem	Erthygl 3 ac Atodiad I	Gofynion Rheoliad 1/2005	Canllawiau ar gyfer Adeiladu
Cyffredinol	Erthygl 3	Ni chaniateir i unrhyw un gludo anifeiliaid neu achosi i anifeiliaid gael eu cludo mewn modd sy'n debygol o achosi anaf neu ddioddefaint diangen iddynt.	Darpariaeth gyffredinol ar gyfer 'diogelu lles anifeiliaid' sydd hefyd yn ei gwneud hi'n ofynnol defnyddio dull cludo addas a chyfleusterau llwytho a dadlwytho addas a rhoi digon o le i anifeiliaid ar y llawr ac uwch eu pennau.
Dylunio Adeiladu Cynnal a Chadw	Erthygl 3 (c) Pennod II 1.1 (a)	Wedi'u dylunio, eu hadeiladu, eu cynnal a'u cadw a'u gweithredu er mwyn osgoi anaf a dioddefaint a sicrhau diogelwch yr anifeiliaid.	Wedi'i ddylunio i safon uchel gan ddefnyddio deunyddiau a dulliau addas. Rhaid i'r dyluniad fod yn addas i oed a maint yr anifeiliaid a gweddu i drefniant y cerbyd sy'n cludo. Mae Rheoliadau Anifeiliaid Byw IATA (LAR) yn cynnwys cyngor ar ddylunio ac adeiladu cynwysyddion ar gyfer nifer o rywogaethau. Er mai diben y LAR yw rheoli cludo anifeiliaid ar awyrennau, gall ddarparu egwyddorion cyffredinol sydd hefyd yn ddefnyddiol wrth adeiladu cynwysyddion i'w cludo ar y ffordd. Cynnal a chadw mewn cyflwr strwythurol a mecanyddol da.
Cryfder	Pennod II 1.1 (d)	Gallu gwrthsefyll pwysau symudiadau.	Rhaid i bob rhan fod yn ddigon cryf i ddal yr anifeiliaid sydd i'w cario, ac i wrthsefyll pwysau llwytho/dadlwytho, cludo a thrafod anifeiliaid. Rhaid iddynt fod yn ddigon cryf i gynnal pwysau cynwysyddion a bentyrrir ar eu pennau.
Diogelwch	Pennod II 1.1 (a)	Sicrhau diogelwch yr anifeiliaid. Atal anifeiliaid rhag dianc neu gwympto.	Dim ymylon miniog, pethau sy'n ymestyn allan a allai anafu anifeiliaid. Diogel a heb bosibilrwydd y gall anifeiliaid ddianc.
Mynediad	Pennod II 1.1 (f)	I anifeiliaid er mwyn eu harchwilio a gofalu amdanynt.	Dylai fod yn bosibl gweld pob anifail ar adegau addas, a chymryd camau angenrheidiol i ofalu amdanynt wrth eu cludo.
To / Gorchudd	Pennod II 1.1 (b)	Diogelu rhag tywydd garw, tymheredd eithafol, newidiadau andwyol yn yr hinsawdd.	Bydd angen to neu orchudd ar y rhan fwyaf o gynwysyddion, ond gallai to'r cerbyd ddarparu diogelwch sylfaenol rhag y tywydd.
Llawr	Pennod II 1.1 (g) Pennod II 1.1 (h) Pennod II 1.7	Wyneb gwrth-lithro. Gofalu bod cyn lleied â phosibl o wrin a thail anifeiliaid yn gollwng. Rhwystro/cyfyngu ar faint o wrin a thail sy'n cwmpo ar anifeiliaid islaw.	Digon cryf i ddal pwysau'r anifeiliaid. Rhaid sicrhau nad oes 'perylon' ar y llawr a dylai fod digon o afael ynddo i gadw'r anifeiliaid rhag llithro wrth gael eu cludo. Wrth ofalu bod cyn lleied â phosibl o wrin a thail anifeiliaid yn gollwng, nid oes raid i'r llawr ddal dŵr yn llwyr.

	(a)		
Ochrau / Y ddau ben	Pennod II 1.1 (b)	Diogelu rhag tywydd garw, tymheredd eithafol, newidiadau andwyol yn yr hinsawdd.	Rhaid iddynt adael i ddigon o aer lifo a bod yn ddigon caeedig i ddal yr anifeiliaid rhag dianc. Gall y cerbyd cludo ddarparu diogelwch sylfaenol rhag y tywydd.
Rhaniadau	Pennod II 1.4	Digon cryf i wrthsefyll pwysau'r anifeiliaid. Gosodiadau wedi'u dylunio i weithio'n gyflym a hwylus.	Os defnyddir rhaniadau rhwng adrannau, rhaid iddynt fod yn ddigon uchel, dwfn a chryf i wahanu anifeiliaid unigol neu grwpiau o anifeiliaid. Gallai fod angen iddynt gynnwys agoriadau fel bod aer yn llifo drwy'r cynhwysydd, a gallant fod yn rhan sefydlog a solet o strwythur y cynhwysydd.
Awyr	Pennod II 1.1 (e) Pennod III 2.6	Sicrhau bod digon o aer, a hwnnw o ansawdd priodol. Awyr digonol ar gyfer y nifer o anifeiliaid ac amodau tywydd.	Awyr digonol ar gyfer sefyllfaoedd 'eithriadol' – e.e. pan fo cerbyd yn llonydd mewn tywydd poeth. Mae cynnal amgylchedd cyson a phriodol o fewn cynhwysydd yn dibynnu ar gyfuniad o ffactorau, yn cynnwys amgylchedd mewnol y cerbyd a'r llif aer trwy'r cynhwysydd.
Storio, pentyrru a diogelu	Pennod II 5.2 Pennod II 5.3 Pennod III 1.7 Pennod III 2.6	Bachau diogelu os yw'r cynhwysydd yn pwysu dros 50kg. Rhwystro/cyfyngu ar faint o wrin a thail sy'n cwmpo ar anifeiliaid islaw. Sicrhau bod cynwysyddion yn ddiogel rhag cwmpo, a bod aer yn llifo'n ddirwystr.	Rhaid i drefniadau pentyrru a storio cynwysyddion ar y cerbyd arwain at lwyth diogel na chaiff ei symud wrth ei gludo. Wrth storio a phentyrru, gallai fod angen gwneud lle i aer lifo rhwng cynwysyddion, yn dibynnu ar eu dyluniad.
Maint / gofod / uchder y tu mewn	Erthygl 3 (g) Pennod II 1.2	Digon o arwynebedd llawr ac uchder fel sy'n addas i'r anifeiliaid a'r daith. Digon uchel i awyr uwch eu pennau wrth iddynt sefyll, heb eu rhwystro rhag symud yn naturiol.	Arwynebedd llawr – ni nodir faint o le i'w neilltuo ar gyfer 'rhywogaethau eraill'. Cydnabyddir nad oes angen uchder ar rai rhywogaethau (e.e. cwningod, rhai adar ac ati) i sefyll ar eu traed wrth gael eu cludo, ond rhaid bod digon o le uwch eu pennau i'r aer lifo.
Goleuo	Pennod II 1.1 (i) Pennod III 1.6	Er mwyn archwilio anifeiliaid a gofalu amdanynt wrth eu cludo. Wrth lwytho a dadlwytho.	Gallai goleuadau symudol fod yn ddigon ar gyfer archwilio'r anifeiliaid wrth eu llwytho, eu cludo a'u dadlwytho.
Arwydd	Pennod II 5.1 Pennod II 1.3 (a)	Arwydd clir a gweladwy ar y cerbyd i ddynodi presenoldeb anifeiliaid byw. Lle bo hynny'n briodol, arwydd i ddynodi presenoldeb anifeiliaid 'gwyllt', 'ofnus' neu 'berylus'.	Rhaid rhoi arwydd ar bob cynhwysydd, lle nad yw'n glir wrth edrych arno pa fath o anifail sydd y tu mewn. Bydd pictograff yn ddigon.
Glanhau a diheintio	Pennod II 1.1 (c)	Dylid gallu glanhau a diheintio cyfarpar y cerbyd (cynhwysydd).	Gall y Rheolau Iechyd Anifeiliaid ei gwneud hi'n ofynnol i lanhau a/neu ddiheintio cyn llwytho anifeiliaid, ac ar ôl eu dadlwytho.